

طراحی الگوی پیاده‌سازی نتایج پژوهش در حوزه بیماری‌های غیرواگیر

مقدمه: امروزه، تمامی تصمیم‌های مهم و تأثیرگذار، می‌تواند برآمده از نتایج پژوهش‌های معتبر و در راستای نیاز باشد. با توجه به اینکه بیماری‌های غیرواگیر بزرگترین تهدید برای سلامت جهانی هستند، تسریع در پیاده‌سازی نتایج پژوهش‌های بهداشتی در این حوزه که با ارتقاء بهداشت عمومی، بهبود سلامت و رفاه جمعیت در ارتباط می‌باشد بسیار قابل توجه بوده و مستلزم توجه به یک سیستم تصمیم‌گیری مبتنی بر دانش و شواهد است. مطالعه حاضر با هدف طراحی الگوی پیاده‌سازی نتایج پژوهش‌های حوزه بیماری‌های غیرواگیر تلاش دارد عوامل و چالش‌های اثرگذار بر پیاده‌سازی دانش را شناسایی کند.

روش پژوهش: روش پژوهش حاضر ترکیبی (کیفی-کمی) در چهار مرحله به انجام رسیده است. با استفاده از مرور دامن‌های، مقالات مرتبط در چهار پایگاه اطلاعاتی خارجی شامل وب‌آوساینس، اسکوپوس، پاپمد، پروکوئست به همراه موتور جستجوی گوگل اسکالر و پایگاه‌های داخلی شامل مگ‌ایران، مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری و منابع خاکستری، جستجو، انتخاب و برای تجزیه و تحلیل وارد نرم‌افزار اندنوت شدند و در نهایت بوسیله فرم گردآوری داده، مورد تحلیل محتوا قرار گرفتند. سپس، مصاحبه مجازی و حضوری با مشارکت‌کنندگان در مطالعه انجام و با استفاده از نرم‌افزار مکس کیودی‌ای کدگذاری انجام شد. در مرحله بعد، با استفاده از فرم نظرسنجی، نسبت به دریافت نظرات خبرگان در راستای اصلاح کدگذاری و طراحی الگو اقدام شد. در نهایت، فاز کمی مطالعه با روش دلفی انجام گردید.

یافته‌ها: مرور دامن‌های پایگاه‌های اطلاعاتی منجر به شناسایی ۳۲ مقاله مرتبط شد. از تحلیل محتوای این مقالات ۱۰۵ عامل به عنوان موانع و تسهیل‌کننده‌ها مشخص شد. تحلیل تماتیک ۲۱ مصاحبه انجام شده، منجر به استخراج ۵۹۱ کد در قالب ۸ مقوله اصلی و ۷۸ مقوله فرعی شد که بعد از هم‌اندیشی با خبرگان، ۸ مقوله اصلی و ۵۹ مقوله فرعی به عنوان عوامل اثرگذار تحت عناوین الزامات، تسهیل‌کننده‌ها و چالش‌های پیش‌رو در پیاده‌سازی نتایج پژوهش‌های حوزه بیماری‌های غیرواگیر طبقه‌بندی شدند. مقوله‌ها عبارتند از: "رهبری علمی (ریل‌گذاری پژوهشی)"، "تقویت و توسعه سیاست‌های پاسخگو"، "طراحی، به‌روزرسانی و ارتقاء نظام‌های اطلاعات سلامت"، "طراحی، تدوین و ارائه سازوکار سازمانی"، "تسهیل‌گری اطلاعات (بازوان اطلاعاتی)"، "تامین منابع مالی و فراهم نمودن بستر اقتصادی"، "بازدارنده‌های سیاسی" و "چالش‌های سازمانی/فراسازمانی". اعتبارسنجی کمی یافته‌ها نیز طی دو دوره انجام شد. نتایج نشان داد که تمامی مقوله‌های اصلی و ۵۶ مقوله فرعی تأیید گردید؛ سه مقوله "عدم تمایل کادر درمان به آموزش تئوری و کار در بالین به صورت همزمان"، "حضور تسهیلگران مردمی" و "انتخاب اساتید راهنما بواسطه داشتن گرنت‌ها و عدم توجه به تخصص مورد نیاز" مورد توافق جمعی قرار نگرفتند، در نتیجه از الگوی پیشنهادی حذف گردیدند.

نتیجه‌گیری: نتایج مطالعه نشان داد به منظور پیاده‌سازی نتایج پژوهش‌های حوزه بیماری‌های غیرواگیر، سیاست‌های کلی نظام پژوهشی کشور نیازمند جهت‌دهی است. البته در مسیر پیاده‌سازی، چالش‌هایی وجود دارد که عدم توجه به آنها می‌تواند عامل تهدیدکننده باشد. با توجه به اینکه یافته‌های این مطالعه بخشی از انتظارات معاونین و مدیران تحقیقات و فناوری دانشگاه‌ها است، مدیران و سیاستگذاران نظام سلامت در حوزه بیماری‌های غیرواگیر می‌توانند نکات مطرح‌شده را در برنامه‌ریزی‌ها و سیاستگذاری‌های آینده خود مورد توجه قرار دهند.

کلیدواژه‌ها: استفاده از دانش، مسئله‌محوری، بیماری‌های غیرواگیر، علم پیاده‌سازی، پیاده‌سازی دانش